

Реакція світової наукової спільноти на дії органів державної влади Російської Федерації відносно Російської академії наук.

Законопроект «О Российской академии наук...», внесений урядом РФ до Державної думи і прийнятий у другому читанні, викликав гучний резонанс серед світової наукової спільноти. Протягом липня до президії РАН, президента РФ В. Путіна, на адресу громадськості надійшли численні листи і звернення міжнародних та іноземних наукових організацій, академій, іноземних учених.

Зокрема, Всеєвропейська федерація академій наук (ALLEA) у листі, підписаним президентом ALLEA Г. Стоком (10.07.2013), висловила свої співчуття з приводу передбачених змін з трансформації російської наукової системи, у якій РАН представляє найбільш престижну та визнану на міжнародному рівні інституцію, і занепокоєння з приводу того, що затверджені усталені принципи самоврядування, автономії і незалежності діяльності академій в усій Європі можуть бути порушені.

Занепокоєння у зв'язку з запропонованими реформами, які вироблені без належних консультацій і загрожують самому принципу автономності РАН, особливо щодо процесу виборів членів академії, що базується на наукових досягненнях і вільний від будь-якого політичного впливу, висловив голова Комітету зі свободи та відповідальності вчених міжнародної ради з науки (ICSU) (09.07.2013). Він висловив повну підтримку зусиллям російських учених із запобігання такому розвитку подій.

Заява президента Британської академії (10.07.2013) щодо запропонованих реформ містить заклик до проведення активних дискусій і відкритих консультацій з усіма зацікавленими сторонами Росії в період до третього читання законопроекту у вересні 2013 р., створення для цього експертного комітету поважних академіків і надання їм як мінімум 12 місяців для вироблення плану трансформацій. Основний принцип, який має бути відтворений у рішенні – це незалежність академії та дослідних інститутів у таких базових питаннях, як вибори академіків і детальне керування дослідженнями.

Від імені Національної академії наук США президент Р. Чічероне та закордонний секретар М. Клег надіслали лист підтримки російським колегам, у якому зазначається, що, не до кінця розуміючи ситуацію і не дозволяючи собі коментарі деяких аспектів запропонованих урядових рішень, тим не менш, підтверджують, що кожна академія є найбільш цінним національним радником у тому випадку, якщо вона незалежна і, по можливості, має найвищий рівень компетентності. НАН США поважає довготривалі традиції

РАН і вірить, що вона вийде з цих труднощів сьогодні ще сильнішою, ніж раніше.

У листі Національної академії деї Лінчеї, яка є найстарішою академією світу (1603), на адреси міністра освіти і науки РФ Д. Ліванова та голови Державної думи РФ С. Нарішкіна (03.07.2013) наголошується на важливості збереження автономії та незалежності академій наук для виконання своїх статутних зобов'язань; це питання було окремо винесено також на останній зустрічі міністрів науки й президентів національних академій наук «великої вісімки» (G8), яка пройшла 12 червня 2013 р. в Лондонському королівському товаристві. Зазначається, що національні академії наук та міжнародні академічні організації мають бути інформовані щодо змісту та процесу реформ РАН і висловлюється сподівання у збереженні незалежності престижної академії та просуванні культур і науки в мирному глобалізованому світі.

Реакція Міжнародного математичного союзу (IMU), висловлена в листі голові Державної думи РФ С. Нарішкіну (05.07.213) збігається в основних позиціях з наведеними вище; поряд із загальними коментарями про недопущення прийняття таких серйозних рішень без належного обговорення в національному науковому середовищі зазначається, що високий рівень публікацій з математичних наук спонукає іноземних студентів до вивчення російської мови, щоб читати доповіді академії наук в оригіналі. Базуючись на досвіді змін в IMU президент цього союзу закликає проводити зміни в будь-якій науковій організації дуже обережно, щоб не зашкодити високому рівню досліджень.

Крім того, листи на підтримку й захист РАН надіслали багато відомих учених з усього світу. <.> Усього ж під такими листами, надісланими на адресу міністра освіти та науки, голови Державної думи РФ поставили свої підписи понад 200 учених. Філософ і перекладач М. Чейз із CNRS, крім опублікованої петиції на підтримку РАН, розповсюдив спеціальний сайт <http://www.save-russian-academy.org/>, створений російськими вченими, де закликає всіх небайдужих до долі російської науки поставити свої підписи, де дотепер вже поставили свої підписи 16 895 осіб.

Звернення представників грузинських організацій до громадськості Росії (10.07.2013) містить застереження не повторювати помилок грузинського керівництва, яке в минулому десятиріччі фактично ліквідувало АН Грузії, вивівши з її складу 70 наукових установ і здійснивши розпродаж майна академії (*Світова наукова спільнота стурбована долею Російської академії наук // Національна академія наук України (<http://www.nas.gov.ua>). – 2013. – 6.08).*